

Izhaja vsak petek opoldne.

Naslov: Trst-Trieste
Casella Centro 37

ali pa: via Geppa 17/III.

Izdaja: konsorcij Malega lista

MALI LIST

TEDNIK ZA NOVICE IN POUK.

Stane: ena številka 20 stotink.

Eno leto 10 lir

Pol leta 5 lir

Tri leta 3 lire

Odg. urednik Ivan Presel

Mali koledar.

Petek, 27. marca: Janez Damašcan. - Sobota, 28.: Janez Kapištran. - Nedelja, 29.: Tiha nedelja. - Ponedeljek, 30.: Angela. - Torek, 31. marca: Modest. Sreda, 1. aprila: Hugo. - Četrtek, 2.: Fran Pavlanski. - Petek, 3.: Mar. Dev 7 zalosti.

MALE NOVICE.

Škandal.

V Italiji je vstal velik škandal. Neki Enea Vincenzi je vložil obtožbo radi veleizdajstva proti zelo visokim osebam. Obtožne osebe da so bile v zvezi z avstrijsko špijonsko službo in sodelovale, ko je bila potopljena italijanska velika oklopna «Leonardo da Vinci». Med obtoženimi je neki vojvoda Longano. Znani admiral Conz pa je obtožen krivega pričevanja v isti reči. — To so bili avstrijanci, a??

Redek slučaj.

V Neaplju si je mlad Jud, po imenu Samuel, pognal kroglo v glavo. Zadel je slabo. Odnegli so ga v bolnišnico. Ko se mu je zaveš vrnila, je takoj prošil za sv. krst. Vsi so se čudili. Krstili so ga, za botra pa mu je bil oddelni predstojnik bolnišnice, kot priči sta prisostvovala dva druga zdravnika.

Gonja proti Srbiji.

Na Angleškem se je v zadnjem času razpasla časopisna gonja proti Srbiji. Listi so začeli zopet premlevati staro historijo, kdo da je pravzaprav kriv, da je izbruhnila svetovna vojna. Ljuba Jovanović, ki je bil 1. 1914. šolski minister v Pašičevi vladi, je po vojni izdal neko knjigo, v kateri pripoveduje, da je srbska vlada vedela nekaj o zaroti, ki so jo pripravljali proti Francu Ferdinandu. Sedaj so torej vzdignili gonjo, češ da je srbska vlada kriva. Dejstvo pa je, da srbski poslanik dunajsko vlado svari o pravem času, čeprav ni o zaroti povedal nič določnega. Ljubljanski «Slovenec» dostavlja zelo verjetno, da so sedanjo gonjo v angleških listih začeli neki umazani kapitalisti iz čisto sebičnih namenov. Proti tej gonji bo sedanja vlada izdala svoja pojasnila v posebni knjigi.

Svoboda.

Naš rojak profesor Ribarič (doma na Vodica v Čičariji) je že celo vrsto let služboval v Mariboru. Pri volitvah 8. februarja je bil kandidat na listi stranke «Bratskega sporazuma» proti jugoslovanskim edinjam (samostojnim demokratom). Ker imajo sedaj edinjaši vso moč, so Ribariča kaznovali s tem da so ga nanaglo poslali službovat v Leskovac v Južni Srbiji. Enaka usoda je zadela njegovega tovariša prof. Pečovnika za isti greh.

Kaj pravi Marinetti.

Marinetti je v Italiji veliki kričar fašistovske umetnosti. Njemu na čast so priredili v Milanu veliko pojedino. Udeležili so se pojedine tudi odlični fašistovski politiki. V zahvalni napitnici je med drugim rekel Marinetti tudi sledeče: «V Italiji so zalibog sile, ki nasprotujejo našemu vsevladstvu. Bojujmo se proti njim, a ne pozabimo zlasti tega, da je med temi silami najbolj tajna in najbolj nasprotna Italiji: Vatikan (papeštvo)».

Svoji k svojim.

Priporočamo v Gorici našega urarja M. Šuligoja, izvrstnega urarja. Čemu bi podpirali tuje šušmarje, ko imamo domačega strokovnjaka?

Strahovit vihar v Ameriki

Okroglo 3000 mrtvih. Na tisoče ranjenih. Porušena mesta in vasi. Hitrost viharja 400 milj na uro

Bilo je 18. t. m. okoli 14. popoldne, ko so se nagromadili nad državami Illinois, Missouri in Indiana težki črni oblaki. Nastala je skoraj temna noč. Povsod po ravninah, po vaseh in mestih je zavladala pretresljiva grobna tišina. Mahoma se je začelo grozovito tuljenje in grmenje. V nekaj minutah je odnesel velikanski vrtnec hiše in uničil vasi in mesta, povsod pušajoč za seboj smrt in razvaline. Na milje daleč sega opustošenje. Po tem viharju se je vlił dež. Deževje je trajalo vso noč. Nastal je tudi silovit mraz. Ponekod so ranjenci napol biazni hodili po ulicah in iskali pomoči, drugi so pod razvalinami težko vzdihovali in zastojali klicali na pomoč. Požarne brambe in sanitetci, kakor tudi zdravniki izjavljajo, da se nikdar niso videli tako groznih prizorov.

Cerkve, šole in privatna poslopja, če niso bila porušena, so spremenili v zasilne bolnice.

Iz Chicaga, St. Louisa in drugih mest so ponesrečencem hiteli zdravniki v avtomobilih na pomoč. Rešilna akcija je bila povsod zelo težavna. Mnoga mesta so popolnoma porušena. Mesto Griffen je izravnano z zemljo. Podobno je bojnemu polju. Največ je trpelo mesto Morphyborough z 10.000 prebivalci. Kar ni uničil strahoviti ciklon, to so pokončali

zublji velikanskega ognja. Mnogo prebivalcev tega mesta je zblaznelo. Borne oblečeni begajo po ulicah in se skrivajo pred vsakim. Popolnoma uničeno je tudi mesto Parish.

Po poročilu iz Berlina je v mestu Bentonu ciklon podri šolsko poslopje ter podsul okoli 300 učencev, 75 trupel so že izvlekli izpod razvalin. Ponekod so se odigravali pretresljivi prizori. Rešilna akcija je našla mater z dojenčkom na prsih mrtvo. Rudarji v rudnikih so za časa ciklona zbegani zapuščali rove in hiteli na svoje domove, da bi varovali svoje družine.

Materijalno škodo, ki jo je povzročil ciklon samo v treh ameriških državah, cenijo na 30 milijonov dolarjev.

Podrobna poročila ugotavljajo, da je vihar zahteval nad 3500 človeških življenj. Samo v državi Illinois je mrtvih 1400, težko ranjenih pa 2500 ljudi.

Ciklon je divjal manj od pet minut, a njegova hitrost je bila 400 milj na uro (petkrat hujsi nego tržaška burja). Uničil je celo 11 lokomotiv. Mnogo oseb je dvignilo v zrak in jih neslo po več kilometrov daleč. Neka drevesa je izruvalo in neslo 24 kilometrov naprej. Ves ciklon je naredil 1250 kilometrov poti v širokosti 75 kilometrov ter povsod širil grozo in opustošenje.

Nezgodnine za železničarje.

18. marca so začeli izplačevati nezgodnine (Unfallsrente) nezgodnim upokojencem, vdovam in sirotam. Pred nekim časom so dali nekaj na račun, sedaj pa izplačujejo vse. Vsakega upravičenca pokličejo in mu naznanijo, koliko ima dobiti zastankov in koliko mesečnine zanaprej. Kakor smo izvedeli, je poslanec Besednjak zopet v Rimu urgiral, da se izplačevanje čim hitreje izvrši.

Prosvetna društva, pozor!

Prosvetna zveza, največja zveza slovenskih društev na Primorskem, je izdala poslovnik za društva v knjižici 70 strani. Poslovnik je nekaka učna knjiga za odbornike in društvenike in je nujno potrebna za vsakega zavodnega člana naših prosvetnih društev. Udje društev, ki so u članjena v Prosvetni zvezi v Gorici, dobijo knjigo za tri lire, Corso Verdi 37 v Gorici.

Izpitni občinskih tajnikov.

Občinski tajniki z Goriškega so delali izpite v Vidmu. Skušnje so bile težavne, zlasti ker so se vršile v laškem jeziku. Navzlic temu so se naši tajniki prav dobro držali. Podminister Grandi je brzojavil poslancu Besednjaku, da je od 34 kandidatov prestalo izpite 27 z uspehom.

Vsa previdnost zaman.

Roza Oriani, gospodinja neke mesnice v Milanu, je iz strahu pred tatovi vedno nosila seboj z doma v mesnico in iz mesnice na dom vse svoje bogastvo: 200.000 lir. Ko se je neki večer že bližala domu; ustavil se je na cesti poleg nje avtomobil, iz njega je stopil mlad gospod, iztrgal mesarici iz rok njeno torbico, sedel v avtomobil in se naglo odpeljal. Gorje tudi tistim, ki čuvajo svoje zaklade!

Beračeve skrivnosti.

Nedavno je bil aretiran v Genovi pred cerkvijo Matere Božje berač Gino Adino, star 68 let. Policija je dobila več pisem, v katerih so jo opozarjali nanj. Pri zasliševanju je Adino izjavil, da nima stanovanja, temveč da mora prenočevati pod milim nebom. Niso mu verjeli in končno je le povedal, kje stanuje. Policija je izvršila preiskavo ter ugotovila, da je imel aretirani berač na razpolago nekoliko razkošnih stanovanj, katere je dajal v podnajem, medtem ko jih je par držal zase. Dognalo se je dalje, da je ta «berač» imel pri raznih bankah naloženih nad pol milijona lir. Denar, ki ga je nabral kot miloščino, pa je uporabljal za oderuška posojila, od katerih je zahteval 100% obresti.

Pozdrav.

Iz mesta Energia v Južni Argentini smo prejeli: «Prosim vas, da bi mi pošiljali «Mali list», ker sem radoveden, kako se godi sedaj tam v naši novi državi. Pošljem vam naročnino in za pozdrav 35 lir. Pozdrav vsem dragim Slovincem in Slovenkam v primorski deželi. Matej Pečar, Energia F C Sud Argentina».

Sto utopljenih.

Vsled hudih viharjev se je potopil japonski parnik «Uvai Namaro». Na mesto nesreče se je pripeljalo 5 rušilcev, da bi pomagali, a bilo je prepozno. Rešili so le enega častnika in 15 potnikov, kakih sto oseb pa je utonilo.

Pazite!

O novi poštni tarifi smo že poročali v predzadnji številki. Za navadno pismo je potrebna znamka 60 stot., za navadno dopisnico pa 40 stot. Tega ne pozabiti, kdor kam piše.

MIHEC: Za pravico se borimo v šoli in sodnji.
JAKEC: Dokler je ne pridobimo, se ne pomirimo.

BELEŽKE.

Svoboda v Rusiji. Kakor poročajo iz Rusije, bo izšel kmalu nov boljševiški zakonik (knjiga postav). Med novimi zakoni bo posebno znameniti tisti, ki prepoveduje staršem, vzgajati otroke v kakršnikoli veri. Pred 18. letom ne smejo otroka v nobeno vero zapisati, torej tudi krstiti ne. S tem upajo boljševiki izkoreniniti krščansko vero. Šlo seveda ne bo, a namen so pokazali.

Obhodniki. Tržaški edinjaši pošiljajo po deželi okrog plačane zabavljače. Taki pridejo po vaseh, se vsedejo v gostilni za mizo in začno zabavljati čez Besednjaka, Ščeka, Mali list, Goriško Stražo, farje, klerikalce in tako naprej. Lažejo in obrekujejo, da se kar iskre krešejo, pa si mislijo: «Nekaj bo že obviselo.» Opozarjamo kmečko ljudstvo na te obhodnike in kadar pridejo v vašo gostilno ter začno svoje umazane čeljusti odpirati, vprašajte jih, koliko imajo za «žornado».

Narodnjakarstvo. Ljubljanski demokratje, s katerimi so naši edinjaši najožji prijatelji, so zavrgli pravice slovenskega jezika. Njihovo glasilo «Jutro» je o slovenskem jeziku napisalo te-le besede: «Jezik ni absolutna vrednota! Nad jezikom so duhovni in kulturni interesi, so narodnostna stremjenja, so gospodarske težnje in končno nadvladujejo državni ideali». — Torej «državni ideali» imajo pravico požreti narodne jezike. To je isti nauk, ki ga trobijo Gentile, Mussolini, Casati in drugi. Z njimi se «Edinost» prepira, z njihovimi ljubljanskimi učenci pa bratovščino pije. «Edinost» je bila zmerom tako nedosledna. Vendar hoče biti edino pravo narodno glasilo. Jadna nam majka!

Bodi jasno. «Pučki Prijatelj» je posvetil v edinjaško gnezdo in jih zlasti zafrknil, ker so «izdali poseben pastirski list». «Edinost» skuša odgovorjati na zelo utemeljene očitke «Pučkega Prijatelja» s člankom «Bodi jasno tudi na to stran!» Članek je vse prej, samo jasen ne. Že 50 let tava «Edinost» v temi glede najvišjih kulturnih načel in v ti temi vodi tudi svoje preveč zaupljive bralce. Ob raznih prilikah pa slovesno poudari: Glejte luč! Tako jih z besedo prepričuje, da hodijo v luči, v dejanju pa jih vodi po svojih posebnih potih. Ne, jasno ne bo nikoli pri «Edinosti»; ne bojte se, da se bo razločno in nedvoumno izrekla o najvišjih kulturnih vprašanjih. Ob rojstvu so ji rekli: ti boš lovila slepe miši — in lovila jih bo do zadnjega diha.

Kako je s politiko

Zopet štrajki.

Fašistovska stranka in vlada se je posebno rada pohvalila s tem, da je naredila konec delavskim stavkam ali štrajkom. Toda pokazalo se je, da vendar ni mogoče s čarovno palico ustaviti delavskega gibanja. Gospodarsko življenje gre svojo pot naprej mimo fašizma in tudi preko njega. Snoparji so vedeli, da ne more njihova stranka obstati trajno, ako ne pridobi ljudskih množic. Zato so bili prisiljeni ustanovljati delavska združenja ali sindikate ter so obetali pridruženim delavcem velike ugodnosti. Njihov namen je bil dvojen: dobiti delavce na svojo stran, obenem pa držati jih na uzdi.

Uspehi snoparske organizacije med delavci niso bili nič kaj sijajni. Še tisti delavci, ki so se k njim zapisali, niso bili pri stvari s srcem, ampak zato, ker so se nadejali začasne koristi. Da bi snoparski sindikati dobili več ugleda, so priredili parkrat male navidezne stavke ter se hitro zopet pogodili z gospodarji.

Kovinarski štrajk.

Draginja, ki je po novem letu tako zelo narasla, je prisilila delavce, da so začeli resno zahtevati izboljšanje plač. Snoparski sindikati so stopili na čelu temu gibanju. Ker se tovarnarji niso takoj udali, ukazali so snoparji štrajk. Začelo se je v Brešiji, nadaljevalo v Milanu in Turinu. Tudi v Trstu so nastopili.

Večina kovinarskih delavcev je seveda vpisana v socialistično zvezo «Fiom» (Federazione Italiana Operai Metallurgici-Italijanska Zveza Kovi-

narjev). Fiom je tudi s svoje strani pritegnila stavki in razdeljevala med delavce svoje proglase. Po pravici pa je zahtevala, da se morajo tovarnarji pogajati tudi z njo, ne samo s fašisti, tembolj, ker ima ona večino. V Milanu so fašisti že po par dneh zopet nehali stavkati in za nek majhen priboljšek ukazali delavcem, naj gredo na delo. «Fiom» je v tem trenutku pokazala svojo moč. Od svoje strani je odredila, da se štrajk nadaljuje, dokler ne privolijo gospodarji boljših pogojev. Snoparski delavci so res šli na delo, toda vsa masa drugih je ostala doma. S tem je «Fiom» pokazala, da so snoparski sindikati samo napihnen meh in nimajo kaj prida zvestih članov. Šele ko je «Fiom» ukazala, se je delo v Milanu začelo zares. V Turinu se je stavka nadaljevala, v Trstu pa šele komaj začela.

Neednost med tovarnarji.

V Turinu so velike delavnice družbe «Fiat», katera poleg drugega izdeluje tudi znane avtomobile. Tovarna je bila vpisana v zvezo delodajalcev. Ob priliki tega štrajka pa se je izbrisala iz te zveze in se začela z delavci pogajati sama zase. Tako se je izkazalo, da snoparski lim ne drži niti pri kapitalistih.

Konec stavke v Trstu.

«Fiom» je slednjič tudi v Trst poslala ukaz, naj se začne delati. V torek 24. marca so šli zopet vsi na delo. S tem ukazom sicer niso bili prav zadovoljni, toda v danih razmerah se stavka ni mogla uspešno nadaljevati. Delavci so ostali zvesti svoji dosedanji organizaciji.

«Naš Vinko».

Oglejmo si Vodopivca še od druge strani. On je vikar v Kronbergu pri Gorici. Vojska je opustošila vse lepo nadarbinsko posestvo in vlada še ni dala potrebnih sredstev, da bi se moglo posestvo vzpostaviti. Tu živi Vodopivec jako jako skromno s svojo mamico, učiteljevo vdovo, ki je revica ohromela in sedi že 6 let na naslonjaču ter prebira slovenske knjige, do katerih pride. Vodopivec je mehak, globoko čuteč človek, vendar je pri vsem svojem trpljenju potrpežljiv kot pravi «božji volek». Osebnost je zelo vpluden, milosrčen gospod, v družbi vesel in dovtipen, v duhovnjiki ga vse spoštuje in ljubi. Noben faran, ne mlad ne star, ne možki ne ženska, ne govori o njem drugače kot o «gospodu Vinkotu». Kam greš? «H gospodu Vinkotu». «Naš Vinko je tako rekel». Tako govorijo duhovljani, ki so ponosni, da imajo v sredi tako slavnega moža. Značilno je tudi, da ima gospod Vinko tri brate, ki so vsi trije učitelji in organisti: eden v Gabrju, drugi v Grgarju, tretji v Begunjah.

In kje sklada naš Vinko? Tam po poti sredi kronberških livad boš pogosto srečal Vinkota, kako gre po opravi, spotoma pa drži v rokah papir in svinčnik. Ob takih prilikah je Vinko podaril svoje najlepše pesmi slovenskemu narodu.

Kar je našemu ljudstvu Simon Gregorčič kot pesnik, to mu je Vinko Vodopivec kot skladatelj. Naj ga Bog ohrani še mnogo let v korist in slavo našega naroda na Primorskem!

Kaj je z Jadransko banko?

Naši čitatelji se zanimajo in žele izvedeti, kaj je sedaj s polomljeno banko v Trstu. Stvar se silno vleče in konca še ne bo.

Koliko je banka vredna?

Ko je bilo proglašeno, da je banke konec, upali so nekteri, da se bo dobilo nazaj vsaj 40% vrednosti. Toda stanje zavoda je bilo veliko slabše. Sedaj so dali v javnost, da bi se iz premoženja banke dobilo komaj 10%, vložniki bi izgubili torej 90%, takorekoč vse. Drugi so sodili, da bi se moralo dobiti 20%, več pa gotovo ne.

Nadomestilo.

Upravni svetovaleci, ki so vodili poslovanje Jadranske banke, so več ali manj odgovorni za njene zgube. Zato jih zadeva dolžnost vračati storjeno škodo. Morali bi vsaj nekaj iz svojega dodatnega bančnega premoženja, da bi vložniki manj trpeli.

Zavlačevanje.

Bankirji so se izkazali tudi sedaj prekanjeni za svojo korist. Porivajo se že dolgo z zastopniki oškodovancev sem in tja, obetajo to in ono, se spet umikajo, pa spet obetajo in spet odkakujejo, samo da gre čas naprej. Neki odvetnik, ki zastopa oškodovane stranke, je rekel, da se mu zdi vse tako, da upravni svetniki nalašč zavlačujejo. Nam se pa zdi, da imajo bankirji tudi zaslonbo pri mogočnikih.

Nova ponudba.

Upravni svetnik Feiner (izg. Fajner) in njegov zet Poggi (Podži) sta poslala kuratorju falirane banke novo ponudbo. Banca Commerciale Triestina (Tržaška trgovinska banka) bi za njih prevzela izplačilo. Zavezuje se to ponudbo izvršiti, ako jih potem odvežejo vsake nadaljne dolžnosti. Zahtevata tudi, da vlada odpusti banki terjatev, ki znaša 2.879.000 lir. To je bila globa, katero je vlada banki naložila zaradi sleparij pri prenašanju avstrijskih kron.

In ponudba sama?

Feiner in Poggi ponujata popolno plačilo 100% za sledeče: 1. Davke in

takse. 2. Stroške kuratorja in druge stroške falimenta. 3. Zaostale plače uradnikov. 4. Vrednostne papirje, ki so bili banki izročeni v shrambo, pa jih je poplutila. 5. Druge terjatve, katerim bi sodnija priznala prednost.

Kaj pa vloge?

Za denar, vložen na hranilne knjižice, na tekoči račun, ali banki posojen proti zadolžnici, obeta Feiner 25% za glavnico in obresti do 11. januarja 1925. Ako se ponudba sprejme in za stalno podpiše, se bo izplačilo izvršilo 90 dni po podpisu.

Ali nič več?

Feiner in Poggi obljubnjeta 25%. Če pa pristopijo še drugi upravni svetniki s svojimi prispevki, bi se svota zvišala in sicer za 4% pri vsakem milijonu prispevka. Če bi na pr. drugi dodali skupno 5 milijonov, zneslo bi to novih 20%, s prvimi 25% bi bilo skupno 45%. Pa takega prispevka ne bo.

Vleklo se bo.

Ako bodo zastopniki upnikov in vložnikov zadovoljni s Feinerjevo ponudbo, morala bo še vlada izdati nov odlok, s katerim bo odpustila banki onih 2.879.000 lir. Ako se bo vlada otresala, pade vsa ponudba v vodo in zgodba nesrečne Jadranske banke se bo vlekla kakor tista pesem: tra-lala, tra-lala, ki nobenega pravega konca ne najde.

Tornado.

Z ozirom na veliko vremensko neizgodo v Ameriki je potrebno podati nekatera pojasnila o vremenskih prilikah Severne Amerike. Nesrečo je povzročil ciklon ali kakor ga prebivalstvo srednjih držav Unije imenuje «tornado». Kakor so japonski potresi Japoncem strah in groza, tako je za ameriške države nosilec smrti in puščanja siloviti tornado. To je vrtilnec, ki nastane v zraku in se v obliki lijaka spušča proti zemlji. Največkrat ima premer 300 m, toda razvija silovito moč, ki povsod vse uniči in spremeni v prah in pepel. Tornado, ko se spusti v obliki lijaka ali bolje slonovega črila proti zemlji, razvija tako moč, da vsesava v sebe razne predmete in jih nosi več sto metrov daleč po zraku. Severna Amerika je že večkrat doživela po teh vrtilncih silovite katastrofe. Najhujši tornado je divjal leta 1899. aprila meseca v državi Missouri. Kronika pripoveduje, da je takrat viharjni vrtilnec nosil s seboj strehe in cela poslopja in to do 400 m visoko. Opazili so tudi, da je vrtilnec dvignil v zrak ljudi in jih do 10 m visoko nosil seboj. Dogodil se je tudi čudež, da je tak vrtilnec pobral na cesti tri osebe in jih dvignil 400 m visoko v zrak, na kar so osebe brez vsake poškodbe in žive zopet priletele na zemljo. Živali nosi vrtilnec daleč od prvotnega mesta. Tako je nekega konja nesel vrtilnec 3 km daleč. Naravno, da napravi siloviti vrtilnec v gozdovih ogromno škodo, ker izruje iz tal drevesa s koreninami. Tornado navadno jemlje smer od jugozapada proti jugovzhodu in se pomika naprej s hitrostjo 20 do 100 km na uro. Medtem pa se vrtilnec okoli lastne osi z grozno naglico. Navadno pokonča vse na širino in dolžino. Vrtinci se navadno pojavljajo v marcu, aprilu in maju. Strašen vrtilnec je bil v Ameriki tudi leta 1884. Takrat je vrtilnec v nekaj urah ubil 800 oseb, 250 težko ranil in 10.000 konj pokončal.

† P. Placid.

V Ljubljani je umrl v visoki starosti frančiškanski pater Placid Fabiani. Bil je zelo znan in priljubljen spovednik. Rojen je bil v Novem mestu v premožni trgovski rodbini. N. v. m. P.

Slaven mož naše korenine

Umetniški odbor Pevske zveze v Sloveniji je razpisal tri nagrade za skladatelja, ki bo zložil najlepšo pesem. Javili so se mnogi slovenski skladatelji iz Slovenije in iz Primorske in vsa javnost je pričakovala, kdo bo zmagal. In dan je prišel; umetniški odbor je odprl zaprte zavitke, v katerih so bile skladbe. Po strogi oceni se je zbor enoglasno izrekel, da gre prvo priznanje

ter prva nagrada Vinku Vodopivcu, druga nagrada Hugolinu Sattnerju, tretja Vogriču. Vodopivec je zložil «Noč ob Adriji» za 5 glasni zbor. Primorci si štejemo v čast, da je zmagal naš rojak iz Kronberga pri Gorici, Vinko Vodopivec. Ni ga Primorca, ki bi ne poznal ali vsaj čul kake Vodopivčeve skladbe, vendar pa mislimo, da bo našo javnost zanimalo poznati našega skladatelja.

Mlada leta.

Vinko Vodopivec se je rodil l. 1878. kot sin učitelja v Ročinju pri Gorici. Kasneje se je družina preselila v Podgorje. Zanimivo, kako je Vodopivec postal mojster. Njegov oče je imel doma harmonij in je 8 letnemu Vinku strogo prepovedal, dotikati se harmonija, češ da bi ga ne pokvaril. Kadarkoli se je oče vadil ter sam ali pri pevskih vajah taktiral, je mali Vinko poslušal ter o-

četa gledal. Tako je Vinko spoznal navadno skalo. Skrivaj pa je tupačam — ko očeta ni bilo doma — tipkal po harmoniju. Nekega dne se je oče po kosilu odpravil v Gorico, odkoder se je imel vrniti šele proti večeru. Čim je oče odšel, je Vinko sedel k harmoniju ter gladko sviral pesmi. Oče, ki je bil nekaj pozabil, se je vrnil domov. Ko začuje lepo pesmico, se začudi, odpre vrata pevske sobe in zagleda — malega Vinkota. «Kje si se naučil, Vinko? In Vinko s strahom: «Tata, na kašči». Oče ga ni razumel. Vinko ga je peljal na kaščo ter mu pokazal svoj «harmonij». Vinko si je bil na deski s svinčnikom narisal klavijaturo, kakoršno je videl na očetovem harmoniju. «Tata, tukaj sem tolkel vsak dan in sem se naučil». Še isti dan mu je oče kupil učno knjigo.

Skladatelj.

Ta prizor iz Vodopivčeve mladosti očitno je veliko muzikalčno darovitost. Vinko je pohajal goriško gimnazijo, bogoslovnico, nakar je vršil duhovsko službo v Kamnjah, Črnicah ter Kronbergu. Z 12 letom je bil Vinko organist. Kaj je Vinko Vodopivec za naše ljudstvo, je vsakomur znano. Ni je skoro društvene prireditve, kjer bi ne zapeli tudi kako Vodopivčovo pesem.

Njegove pesmi.

Vodopivčeve najbolj znane pesmi so: Ves dan je pri oknu — spevoigra Kovaveč študent — Jaz bi rad rudečih rož — Pojdimmo spat — Na poljanj — Naročilo — Ujetega ptiča tožba — Da veš — Zdravica. Vodopivec je zložil tudi staroslovensko (glagolsko) mašo. Ali veste, koliko skladb je šlo iz Vodopivčeve roke? Nad 200, reci dvesto! Vodopivec je objavil svoje posvetne in cerkvene skladbe v «Cerkvenem glasbeniku», v «Novih akordih», v «Našem Čolničju» ter v «Pevcu», poleg tega je veliko pesmi samostojno izdal v Gorici.

Govor poslanca Engelberta Besednjaka v rimski zbornici

Za naše pravice na sodnijah

V soboto je imel naš poslanec Besednjak v rimski zbornici govor o razmerah na naših sodnijah. Dasi je bil govor sijajen, vendar je predolg, da bi ga mi celega objavili. Omejili smo se na najvažnejša izvajanja. Govor so poslušali vsi poslanci ter ministri pozorno ter vmes ugovarjali, tako da se je od časa do časa razvijala burna debata. Podminister Banelli je včasih naravnost tulil. Poslanec Besednjak je govoril:

Gospodje poslanci!

Po združenju novih pokrajin s kraljevino Italijo je danes prvikrat, da se zastopnik slovanske manjšine oglasi k besedi pri proračunu ministrstva pravde in bogočastja.

Nimam namena govoriti o cerkveni politiki vlade in tudi ne bom razpravljal o vprašanju cerkvenih posestev v novih pokrajinah, ker rešuje to vprašanje posebna komisija in tovariš Mattei-Gentili, njen predsednik, je v nekem razgovoru izjavil, da se bo ohranilo vse, kar je dobrega in poštenega v prejšnji zakonodaji novih pokrajin. Tudi nočem naslikati pred zbornico težkega položaja, v katerem živi slovansko ljudstvo v Istri, ki je globoko žaljeno in vznemirjeno v svojem verskem čutu, ker nad 80.000 prebivalcev ne more izpolniti verskih dolžnosti zaradi pomanjkanja duhovnikov, ki bi razumeli njihov jezik. Medkliti. Posl. Marani: Ni res! — Besednjak: Kar sem povedal je popolna resnica! — Marani: Govori o Istri, ki je ne pozna. Besednjak: Seveda, k vam bom prišel v šolo. (Posl. Besednjak je tako zafkrnil goriškega Maranija, ker je o njem znano, da tiči vedno v Gorici in da preko Trsta ni prišel).

Ne bom danes slikal trpke resnice, da na tisoče in tisoče slovanskih mož, žena in otrok v Istri ne more hoditi k maši in da umirajo mnogi brez verskih tolažil. (Medkliti: To je smešno! — Besednjak: Zame pa to nikakor ni smešno). O vsem tem bom govoril ob drugi priliki.

Danes se omejim le na to, da orišem in izrečem sodbo nad nekaterimi ukrepi bivšega ministra Ovilja, ki se nanašajo na nove pokrajine.

Besednjak pere ministra Ovilja.

Predvsem hočem govoriti o popolnem iztrebljenju slovanskega jezika iz sodnih dvoran, o brezobzirni prepovedi rabe jezika našega ljudstva na sodiščih v našem ozemlju. Ti ukrepi se vam bodo zdeli morda potrebni,

da se izenači sodno postopanje po celi državi in da se pospeši zlitje ljudstev novih pokrajin z ljudstvom v starih laških deželah. Jaz bom branil pa baš nasprotno mnenje in bom dokazal, kako ogromno škodo je povzročila sodna politika ministra Ovilja na gospodarskem, moralnem in političnem polju.

Tujci na lastni zemlji.

Naši kmetje, delavci, trgovci, obrtniki ne morejo več slediti sodnim razpravam, ker njihov jezik ni več priznan kot razpravni jezik. Minister Oviljo je slovansko primorsko ljudstvo postavil v isto vrsto s tujci, ki se morajo na sodnijah posluževati tolmačev. Slovanski kmetje ne morejo več govoriti naravnost s sodniki in pojasnjevati ter utemeljevati svojega stališča in braniti svoje pravice. Sodnik ne more več govoriti naravnost s strankami in nima več z njimi neposrednega stika, ker ne razume, kaj govorijo, kaj hočejo, kaj vprašajo in kaj odgovarjajo. (Marani: Saj ni res! Besednjak: Zdi se, da imate vi monopol na resnico. Smeh v zbornici).

Sodne razprave - komedije.

Vabim vas, da pridete k sod. razpravi, kakor se vrše dan za dnem na sodnijah na slovanskem ozemlju. Pred sodnika pridejo stranke z odvetniki, navzoče so priče, zapisnikar in tolmač. Sodnik izprašuje stranke, a ker ga ne razumejo, stopi vmes tolmač in prevaja vprašanja. Stranka odgovarja, pa ti zopet sodnik ne razume in mora klicati tolmača, da mu pove po italijansko. Vmes seže tudi odvetnik v italijanščini, zdaj pa stranka posluša osuplo in začudeno razgovor med sodnikom in odvetnikom in ne more niti zasledovati niti nadzirati razpravljanja o lastnih življenjskih interesih, niti dati pojasnil, niti natančno popisati dejanskega stanu. Dostikrat — lahko rečemo, da vedno — začenejo odvetniki oporekati natančnosti tolmačevega prevoda; odvetniki izjavljajo, da bodisi stranka, bodisi priče niso izpovedale tega, kar je tolmač prevedel, temveč nekaj popolnoma drugega. Tedaj se pa razvije prepiranje o točnosti izjav in to traja večkrat na dolgo, ne da bi sodnik, ki jezika ne razume, mogel poseči vmes in zaključiti spor s končno in neoporečno izjavo. Sodnik prisostvuje, kakor tujec, ker ne ve, kdo ima prav in kdo ne, in namesto odločujoč činitelj postane sodnik oseba postranske važnosti.

Španski Banelli.

Mnogi sodniki, ki žele razpravo hitro končati, ali pa ker manjkajo tolmači, naprosijo slovenskega zapisnikarja, da vprašuje stranke, in tako postane namesto sodnika zapisnikar voditelj razprave. (Podmin. za promet Carusi: Se pravi „protocollista“). Besednjak, ki je to besedo v naglici napak izgovoril odgovori: Hvala! Podm. Banelli: Da, pro-to-colli-sta. Besednjak: Gospod Banelli, vi bi bili srečni, če bi govorili slovenščino, kakor jaz italijanščino. Banelli: Seveda. Ali ne razumete, da dela nalašč, saj govori italijansko bolje od nas). V mnogih slučajih pa odvetniki, ki znajo slov, jezik izprašujejo stranke, in tako avtomatično nadomeščajo sodnika.

Škola pr taljan!

Najhujše pa se dogaja, če ena izmed slovanskih strank razume nekoliko italijanščino in se sili govoriti ta jezik. Stranka ne more svojih misli z zadostno natančnostjo izraziti v italijanskem jeziku in tako nastanejo strahote in grozote; izjavlja, česar ne misli in česar ni imela namena izjaviti. (Podminister Banelli: Seveda, ker je sodnik bedak, ki ničesar ne razume. Poslanec Besednjak: Meni se pa zdi, da vi ničesar ne razumete!).

Kako si vlada vničuje ugled.

Tako se zgodi, da stranka izpove nemogoče in zmedene stvari, ki jih nihče, ne sodnik ne zapisnikar ne razumejo, vsled česar se sodna razprava zamota in zaplete še bolj kot je bila prej. Tedaj zaprosi sodnik stranke, da začnejo znova v slovanskem jeziku in nato nastopijo zopet tolmači, in sodnik, ki je zaman poskušal voditi razpravo, se umakne v ozadje.

Gospodje poslanci, kako se more na tak način voditi pravosodje na obmejnem ozemlju? Kakšen ugled in kakšno veljavo naj ima sodnik, ki je ljudstvu popolnoma tuj, ker z njim ne more niti govoriti.

Vlada je mislila, da bo s svojimi ukrepi podpirala prodiranje italijanstva v naše kraje in utrjevala ugled državnih oblascev pred slovansko narodno manjšino. V resnici pa so njene odredbe popolnoma ubile v oči našega ljudstva ugled sodišč in italijanskega uradništva.

Gospodarska škoda.

Razun moralne škode je prizadajal minister Oviglio s svojo sodno politiko državi in našemu ljudstvu tudi ogromno gospodarsko škodo.

Mesto da bi sodne razprave, o ka-

terih sem vam preje govoril, nehale ob kaki gotovi uri in s kakim koncem, se vlečejo po pol ali cel dan in povzročajo strankam naravnost nezaslišano visoke stroške. Vem za slučaje, ko so morale stranke slovanske narodnosti plačati odvetnikom tri- do štirikrat tolikšno svoto kot pred Oviglievo reformo za enak slučaj. (Glas iz opozicije: Bomo prišli k vam za odvetnike). Prip. uredništva: Saj so se že vrinili, kakor uši.

Kitajščina za naše kmete.

Vživite se, častiti tovariši, v položaj slovanskega ljudstva: oblastvo pošlje našim kmetom poziv, naj se zglasijo, otvori sodno postopanje, jih pozove naj predložijo listine itd., toda stranke ne razumejo, kaj berejo in se morajo zatekati k odvetnikom ter trošiti denar, tudi kadar bi to ne bilo potrebno. (Banelli zopet vpije in maha, a ga ni mogoče razumeti). Lahko vam bi našteval slučaje, ko so slovanski kmetje prišli po 30 km daleč v mesto, da jim odvetnik raztolmači, kaj je pravzaprav v pozivu, ki ga ne razumejo, pisano. (Medkliti. Ropot). Besednjak nadaljuje: Ne razvijam vam tukaj kakih domnev, ugotavljam le resnična dejstva. Na odloku vidijo sicer sodnijski pečat, razberejo z njega tudi dan, uro in mesec, a ničesar več. Posledica tega je, da prihajajo v mesto k svojemu odvetniku ravno v istem trenutku, ko bi morali biti glasom poziva doma radi morebitnega sodnega oglada.

Pomislite, častiti tovariši, kakšno izgubo časa in denarja mora utrpeti slovansko ljudstvo vsled Oviglievega ukrepa.

Smelo trdim, da je minister Oviglio naložil ali bo naložil našemu ljudstvu nepotrebno plačevanje milijonov, ki se mu ne bodo nikdar vrnili. (Poslanci vpijejo: To je pretirano!) Besednjak dalje: To ni nikakor pretirano, dovolj je, če pomislimo, da je podvržen gospodstvu prava ves človekov obstanek. Pravo ima tolikšno območje, da posega skoro v vse življenjsko udejstvovanje in obvladuje sleherne človeške odnose; pravo urejuje vse odnose v trgovskem, poljedelskem in javnem življenju. Od zibel do groba spremlja pravo človeka.

Si morete li predstavljati, častiti tovariši, kakšne ogromne stroške in škodo povzroča Oviglieva reforma slovanskemu ljudstvu? Oviglio je naložil našemu ljudstvu poseben davek in ga s tem postavil na nižjo stopnjo kot so vsi ostali državljani.

PODLISTEK

Dekle z Močevja

«Ali sploh nisi mislil na to, da bi priznal?»

«Ne, večeraj sem mislil samo na to, kako bi skril, skušal sem plesati in biti vesel, da ne bi nihče česa opazil.»

«Mislil si torej stopiti pred oltar, ne da bi priznal. To je velika odgovornost. Ali ne uvidiš, v kako veliko nesrečo bi potegnil s seboj Hildur in njeno družino, če bi te našli?»

«Mislil sem, da jih najbolje zavarujem, če jim ničesar ne povem.»

V teku so nadaljevali pot. Očetu se je sedaj zelo mudilo, da bi čimprej prišel na cilj. Ves čas je govoril s sinom.

«Rad bi vedel, kako je to, da si postal drugega mnjenja», je rekel oče.

«Ker je prišla Helga in mi večila

srečo. Tedaj se je v meni zlomilo nekaj trdega. Ganjen sem bil. Tudi zjutraj sem bil ganjen radi matere in Vas. Hotel sem govoriti in povedati, da Vase ljubezni ne zaslužim. Toda se je bilo v meni nekaj trdega, ki se je upiralo. Ko pa je prišla Helga, se je zgodilo. Mislil sem, da mora biti pravzaprav huda name, ker sem vendar jaz kriv, da je morala proč.»

«Mislil si torej, da se sedaj strinjaš z menoj, da takoj vse povem pri županu», je rekel oče.

«Da», je odgovoril Gudmund s trdim glasom.

«Ti ljudje zelo gledajo na čast», je rekel oče. «Vedi, Gudmund: Ko sem se zjutraj odpeljal z doma, takoj sem si rekel, da moram povedati županu, kako je s teboj, če se ne odločiš sam to storiti. Kako bi mogel molče gledati, da se Hildur poroči s človekom, ki mu vsak trenutek grozi obtežba radi ubeja.»

Udaril je z bičem in v divjem diru sta se peljala naprej.

«Zelo ti bo težko», je rekel oče. «Moramo tako narediti, da bo kmalu prestano. Mislim, da se bo županu in njegovi družini čisto pravilno zdelo, da si vse priznal in bodo prijazni napram tebi.»

Oče je še dalje govoril in mu dajal pogum.

«Slisal sem nekoč slično zgodbo», je rekel. «Ženin je ustrelil na lovu svojega tovarisa. Ni ga ustrelil nalašč in niso odkrili, da je on tisti, ki mu je zadal smrtni strel. Par dni nato bi se imel poročiti. Ko je prišel v hišo svoje neveste, je šel k njej in ji rekel: «S poroko ne bo nič. Nočem te potegniti s seboj v revščino, ki me čaka». Ona pa, že ožaljšana s pajčolanom in z vencem, ga je prišla za roko ter ga peljala v dvorano, kjer so bili svatje že zbrani in je bilo vse pripravljeno za poroko. In

glasno je sama povedala, kar ji je zenin pravkar odkril. «To sem povedala, da vsi lahko vedo, da ti nisi napram meni prikril», je rekla nato in se obrnila k ženinu. «In sedaj se hočem takoj poročiti s teboj, zakaj ti ostaneš isti, četudi si zasel v nesrečo in jo hočem nositi skupno s teboj.»

Ko je končal s pripovedanjem, so dospeli bag do dolge poti, ki pelje na Alvakro.

Gudmund je rekel z boleznim nasmehom očetu: «Nam se ne bo tako godilo.»

«Kdo ve?» je odgovoril oče in zapeljal na pot. Pogledal je sina in je bil ves začuden, tako cudovito lep je bil.

V nevestini hiši je bila zbrana že velika množica svatov, ki naj bi se peljali k poroki. Bilo je mnogo županovih sorodnikov od daleč in blizu. V svojih najlepših oblekah so stali v veži, pripravljeni, da se odpeljejo v cerkev. Vo-

Banelli tuli in rjovè.

Podminister Banelli tedaj vpíje: Veleizdajniški procesi proti Italijanom se obravnavali na Dunaju vedno le v nemščini. Tam je šlo za kožo in cendar so se morali Italijani zatekati k tolmačem).

Besednjak ga potolče.

Ni res, šjor Banelli. V Avstriji (protest in hrup v zbornici) so se vršile vse sodne razprave v maternem jeziku strank. Italijani in Slovenci so smeli braniti svoje pravice v lastnem jeziku, celo pred najvišjim dvorom na Dunaju. Gospodu Banelliju in vsej zbornici naj navedem neki zelo zanimiv slučaj. Senator Conci, ki je nekoč imel pravdo pred višjo sodnijo v Inomostu, je prišel v spor z nekim odvetnikom, ki je hotel v drugi instanci govoriti v nemškem jeziku. Ker je pa v Avstriji veljala postava, da se mora razprava v drugi instanci vršiti v istem jeziku, kot v prvi, se je sodni dvor umaknil in izrekel razsodbo, da se mora razprava vršiti v italijanščini.

Naskok na državno kaso.

Oviglievi ukrepi ne pomenijo samo naskoka, — četudi je ta neprostovoljen — na žepe državljanov slovenske narodnosti, ampak tudi močan udarec proti erarju. Ako rabijo sodniki naših dežel danes za razpravo tri ali štirikrat toliko časa, kot pred Oviglievimi ukrepi, boste vendar le priznali, da vršijo tri do štirikrat manj dela, kakor bi ga morali. Ako bi hotela država ohraniti na pravi višini sodno upravo, bi morala potrojiti število sodnikov in obično pomnožiti svoje izdatke. Ovigliev ukrep znači torej silno obremenjenje državnega erarja in davkoplačevalci vse kraljevine bodo morali plačevati stroške za te neprimerne ukrepe.

Slovanske sodnike je izgnal!

Pri tem je minister Oviglio še nekaj ukrenil v svoji neprevidezosti: namesto, da bi skušal omiliti strahovite posledice svoje politike, je odpustil v novih pokrajinah vse sodnike slovenske narodnosti in mnoge italijanske sodnike, ki so poznali jezik našega ljudstva, ter jih nadomestil s sodniki starih provinc, ki ne poznajo slovanskih jezikov.

Lunelli jih uči.

Poslanec Lunelli, ki je fašist, bojevnik in vojni prostovoljec, torej neoporečnega italijanskega mišljenja, je pred nekaj dnevi predložil zbornici interpelacijo, v kateri je zahteval „potrebno in korenito revizijo državnih uradnikov v Tirolah, kamor pošiljajo uradnike, ki večinoma ne poznajo nemškega jezika, ki niso v stanu izpolnjevati svojih uradnih dolžnosti. Ista interpelacija bi se lahko stavila z ozirom na slovansko ljudstvo v novih pokrajinah. Kar velja za redno sodno upravo, velja še v večji meri za sodstvo, kjer se razpravljajo najbolj kočljivi in važni in-

teresi ljudstva in kjer se pogostokrat odloča o življenju in smrti državljanov.

Namen sodišč po svetu.

Iz kakšnega namena so bile ustanovljene v modernih državah sodnije in tribunali? Edini in izključni namen je bil brezdvomno dati državljanom možnost, da uveljavljajo svoje pravice, ki so zajamčene po državnih zakonih. Sodno oblastvo nima druge naloge, kakor da štiti prebivalstvo, dokler ni uveljavljena postava. Udeležitev pravice je najvišji, edini in izključni cilj sodne uprave. Prebivalstvo mora biti prepričano in mora gojiti nezlomljivo uverjenje, da varujejo sodniki njegove pravice z vso odločnostjo in brezpogojno. Samo tedaj, kadar prebivalstvo ve in čuti, da je njegova osebna varnost zagotovljena, da so njegova last in vse njegove raznolike gospodarske in moralne pravice docela in z vso gotovostjo zavarovane od sodišč, samo tedaj občuti dobroto države in se čuti z njo solidarnega.

Namen naših sodišč.

Sodna uprava v našem ozemlju pa nima tega cilja. Jezikovne težkoče delajo državljanom slovanskega plemena zelo velike ovire in neprimliko pri uveljavljanju njihovih pravic pred sodniki. Dokazal sem vam, kako jim je večkrat celo onemogočeno, da bi pojasnili dejanski položaj in vi veste dobro, da ugotoviti dejanski položaj pomeni ugotoviti pravico.

Ukrepi ministra Oviglia imajo edini namen: širiti laški jezik. Naše ljudstvo se vprašuje: ali so sodišča ustanovljena, da branijo pravice državljanov, zajamčene jim v državnih zakonih, ali so pa nasprotno naprave za jezikovno propagando? Za razširjenje jezikovnega znanja se ustanavljajo navadno jezikovni krožki, ne vporabljajo se pa v ta namen sodišča. Kdor tako dela, davi pravico in ruši ugled države. Slovansko prebivalstvo čuti, da ga sodno oblastvo ne štiti, temveč da ga je zapustilo in zgublja spoštovanje in zaupanje v državo. (Posl. Dundan: V Italiji živi samo italijanski narod! Besednjak: Vendar ne boste trdili, da jaz ne obstojam. Ali ne vidite, da vam stojim nasproti? Federzoni in drugi ministri se smejejo).

Ljudstvo beži pred sodnijo!

Kako naj ima slovansko ljudstvo zaupanje v državno upravo, če izdajajo ministri pravde ukrepe, s katerimi se silijo državljan, da opuščajo brambo svojih zakonitih pravic in puščajo svobodo kršiteljem zakona? Naše ljudstvo se je že začelo odvracati od drž. sodišč, tako da bodo v našem družabnem življenju namesto pravice in zakona nadvladali zvijačnosti, sleparji in nasilniki. S tem, da se borimo proti sodni politiki vlade, se borimo proti spačenju in demoralizaciji našega družabnega reda.

Za narodni značaj.

Pri svojem sklepu, da bom imel oster govor zoper sedanjo sodno politiko vlade, sem bil trdno prepričan, da branim dve stvari: resnične interese države in največjo moralno svetinjo, ki jo more imeti narod: njegov značaj.

Za pravično borbo.

Vsak človek in vsak narod, ki se krepko in vstrajno ne bori proti kršenju njegovih pravic in se odvrca od njihove obrambe slabi, ponižuje in onečaščuje svoj značaj, ker dopušča, da se v danih trenutkih njegovo življenje in njegova osebnost stavita izven zakona.

Ljudstvo, v katerem zamira pravna zavest, se pretvarja v pasivno, brezoblično in mrtvo maso, ki je brez značaja in brez človečanskega dostojanstva.

Za čast Slovanov v Italiji.

Nisem razvijal v tej zbornici zastave brezplodnega nacionalizma, temveč se borim za čast in človečanske pravice svojega ljudstva.

Ne dopustite, da bi slovansko ljudstvo zgubilo zaupanje in vero v pravico in to v državi, ki je bila zibelj najbolj vzvišenega in izklesanega prava, kar ga pozna zgodovina človeštva.

Fašistovski poslanci so govor pazno poslušali, še bolj pa ministri kar jih je bilo v zbornici, najbolj pa opozicija: liberalci, komunisti in bojovníki, ki so poslancu Besednjaku pritrdili in ga odobraval. Govor poslanca Besednjaka je bil res uspešen, tembolj ker so ga poslušali vsi časnikarji in zastopniki vseh držav, ki so sedeli v diplomatski tribuni, kakor ameriški, angleški, francoski in drugih evropskih držav. Ministri naj vedo samo eno: prej ali slej pridemo do svojih pravic.

Vest izdajavcev.

V Fojani na slovensko-furlanski meji se je pripetil slučaj, ki je presunil vso vas. Tam se je razpasla snoparija; eni so pristopili iz častihlepja, drugi iz barabstva. Med snoparji je bil tudi neki Jože Zamar, ki ni bil samo pristopil, ampak je v družbi z zdravnikom Dotona-tom in učiteljem Šfiligom pretepal naše ljudi. Te dni je Zamar obolel, povrhu se mu je zmračil um in legel je na smrtno posteljo. Vendar je bil še pri polni zavesti. Poklical je gospoda vikarja I. Spitzerja, ki ga je previdel in na koncu ga je deval v sveto olje.

«Nisem vreden!»

Gospod vikar je Zamarja mazilil, ud za udom. Ko je bil na tem, da mu mazili desno roko, je Zamar odtegnil roko ter vzkliknil: «Gospod! Ta roka ni vredna, da jo denete v sveto olje, zakaj ž njo sem tepel uboge in nedolžne ljudi».

Potem je dal Zamar poklicati sosno-

parja Kekča. Ta je prišel in Zamar ga je prosil, naj se spreobrne od grde poti. Zamar je povedal, da ga vest najbolj peče zato, ker je pretepal Slovence, a mu noben udarcev ni vrnil.

Pravi krivci.

Zamarja sta prišla obiskat tudi zdravnik Dotona in Šfiligoj, njegov bodoči zet. Ko ju je Zamar zagledal, je vztrepetal od groze ter zavpil: «Sedaj grejo tisti, ki so me naredili nesrečnega».

Obžalujemo vse ljudi naše krvi, ki so izdali slovenski narod. Izdajstvo rodi konec koncev le nesreče.

ZANIMIVOSTI.

Strahovi.

Italijani so začeli boj proti spominu tirolskega junaka Andreja Hoferja. Najprej so izbrisali v znani Hoferjevi pesmi besede «Zu Mantua in Banden» (V Mantovi je ležal v ječi...). Sedaj so šli dalje in zahtevali, da se odstranijo vsi spominski napisi, ki se tičejo Andreja Hoferja in da se v bodoče opusti vse, kar bi se nanašalo nanj. «Volksbote», ki se je spomnil obletnice, kako so Francozi zasačili Hoferja v njegovem zadnjem skrivališču, je bil zaplenjen.

Cestni promet.

Los Angeles je mesto v Ameriki, katero zelo hitro narašča. Kakor po drugih velikih mestih, so bile tudi tam potrebne navedbe o prometu na javni ulici. Zanimivo pa je to, da tam kjer ni stražnika, lahko vsak pešec, ki hoče iti preko ceste, dvigne roko, in se morajo vsi vozovi in vsi avtomobili ustaviti. Seveda ta naredba velja le na gotovih točkah, ne kar povsod. Kdor pa ravna proti cestnemu redu, plača 50 dolarjev globe.

Alkohol v «suhi» Ameriki.

Najhujši nasprotnik alkohola je Emery Buckner, prvi državni pravdnik v Newyorku. Osebo je posetil nekateri «moke» restavracije in jih je dal sedaj 14 zapreti, in to v najuglednejšem delu mesta. Zapretil je pa še 2000 drugim, da jih bo zaprl, če bodo še dalje točili alkohol. Hoče, da bodi Newyork najbolj suho mesto Unije. Prvi učinek njegovih odredb je ta, da so tihotapci cene alkohola podvojili.

Dobrota je sirota.

Čez goro Veliki sv. Bernard, visoko 2472 m. gre cesta iz Italije v Svico. Na vrhu je samostan, ki tujce brezplačno oskrbuje in prenočuje. V samostanu je kapelica z nabiralnikom, kamor vržeš denar, ki si ga po tvojem mnenju za oskrbo dolžan. Tako je tudi na drugih takih gorskih prehodih. Ljudje so pa grdi in zlorabljajo gostoljubnost menihov. Le malo denarja se nabere v nabiralniku. Zato so menihi sedaj stari običaj opustili in so se dogovorili s šestimi švicarskimi hotelirji, da bodo zgradili poleg samostana hotel.

zovi in kočije so stale na dvorišču in slišalo se je iz hleva, kako so se konji nemirno premikali. Vaški muzikant je sedel tam na stopnicah pred skednjem in uglašal svoje stare gosli. Pri oknu v gornjem nadstropju je stala nevesta, popolnoma opravljena in čakala, da bi videla ženina, se preden bi jo ta opazil.

Erland in Gudmund sta skočila z voza in takoj rekla, da morata govoriti s Hildur in njenimi starši. Kmalu so stali v sobici, kjer je imel zupan svojo pisalno mizo.

«Mislim, gospod zupan, da ste že brali v časopisih o onem pretepu v mestu, pri katerem je bil neki človek umorjen v noči od petka na soboto», je rekel Gudmund tako hitro, kakor bi drdral kako naučeno stvar.

«Da, bral sem o tem», je rekel zupan.

«Jaz sem bil namreč tisto noč v mestu», je nadaljeval Gudmund.

Nobenega odgovora. Smrtna tišina je vladala. Gudmundu se je zdelo, da vsi strmiyo vanj s tako grozo, da ni mogel dalje govoriti. Toda očie mu je prišel na pomoč.

«Par prijateljcev je povabilo Gudmunda. — Tisto noč je zelo mnogo pil, zakaj ko je prišel domov, ni ničesar vedel, kaj se je z njim zgodilo. Toda opazilo se je na njem, da se je udeležil pretepa, zakaj njegova obleka je bila vsa raztrgana».

Gudmund je videl, kako je groza, ki se je vseh polastila, vedno bolj naraščala, sam pa je postajal mirnejši. Čuvstvo upora se je v njem vzbudilo in povzel je besedo: «Ko je v soboto zvečer prišel časopis in sem bral o pretepu ter o noževi ostrini, ki je ostala v glavi mrtvega, sem potegnil iz žepa nož in videl, da manjka ostrina».

«To so slabe novice, ki jih prinašas,

Gudmund», je rekel zupan. «Bilo bi boljše, da bi nam to že včeraj povedal».

Gudmund je molčal in očie mu je zopet pomagal.

«Gudmundu ni bilo tako lahko. Skušnjava, da bi vse zamolčal, je bila velika. S tem priznanjem je mnogo izgubil».

«Veseli moramo biti, da si nam vsaj danes povedal, da ne bomo tudi mi padli v to nesrečo», je rekel zupan grenko.

Gudmund je gledal ves čas Hildur. Nosila je pajecolan in venec; in videl je, kako je dvignila roko in izvlekla iglo, s katero je imela venec pritrdjen. Zdelo se je, kot bi storila to brezzvestno. Ko je zapazila, da počivajo na njej Gudmundovi pogledi, je zopet vtaknila iglo nazaj.

«Ni dokazano, da je Gudmund krivec», je rekel očie, «toda razumem: vi

hočete poroko odpovedati, dokler se vse ne razjasni».

«Nima zmisla govoriti o začasni odpovedi», je rekel zupan. «Mislim, da si je Gudmund svest krivde in zato moramo biti pač edini v tem, da je med Hildur in njim za vselej končano».

Gudmund ni takoj odgovoril. Šel je k nevesti in ji prožil roko. Sedela je nepremično, kot bi ga ne videla.

«Ali mi ne boš rekla z Bogom, Hildur?»

Pogledala ga je mrzlo s svojimi velikimi očmi.

«Si v tej roki držal nož?» ga je vprašala.

Gudmund ji ni odgovoril besedice, temveč se je obrnil k zupanu.

«Da, sedaj sem si svest svoje krivde», je rekel. «Nima res pomena, da bi poroko odlašali».

GOSPODARSTVO

Poročilo Kmetско-delavske zveze

Razlastilni odlok - odložen.

Vsi se še spominjajo zakona, ki je bil lani izdan in po katerem se je imelo naše ljudstvo razlastiti po volji oblastnikov. Nihče ni smel ne stavb ne zemlje prodajati, ne kupovati ne graditi ne širiti. Strah je šel skozi deželo. Poslanec Besednjak je tedaj v družbi z nemškimi poslanci nastopil energično pri vladi in vrhu tega je vložil znamenito interpelacijo, ki je vzbudila pozornost v raznih državah in ki je vzel na misel — sapo. Vlada je tedaj zakon sicer obdržala, a ustavila je njegovo izvrševanje. Zdaj gremo še naprej, kakor priča.

Pismo poslanca Besednjaka.

Tajništvo Kmetско-delavske zveze je prejelo več vprašanj, če je razlastilni zakon še vedno v veljavi. V odgovor priobčujemo pismo poslanca Besednjaka:

Pretekli četrtek sem imel priliko govoriti v parlamentu z vojnim ministrom in sem ga pri tej priliki poprašal, kaj misli ukreniti z odlokom o razlastitvi naše zemlje, ki do danes ni bil še uradno prekleian. Minister mi je rekel, da se izdeluje nov zakon, ki bo enak za vse obmejne kraje države, torej enak za meje nasproti Jugoslaviji in Avstriji kakor za one nasproti Švici in Franciji. Odlok, proti kateremu ste protestirali, — mi je rekel — je izšel po pomoti. Sestavil ga je mož, ki se je slučajno bavil z vašim obmejnim ozemljem. Opozoril sem ministra, da oblastva ponekod odlok že izvajajo. Odlok se ne sme izvajati, — je odvrnil — ker je odložen.

Opozorjam naše ljudi, naj javijo vsak slučaj, kjer bi hotela oblastva odlok izvrševati in naj se odločno uprejo vsakemu takemu poskusu.

Kakšen bo nov zakon, še ne vemo. Da bi bil pravičen in pameten, se potegujejo skoro vsi obmejni poslanci brez razlike na narodnost.

Dr. BESEDNJAK.

Brezobzirnost davkarjev.

Čudno je postopanje davkarjev pri hišnem davku. Posebno se izkazuje v svoji brezobzirnosti do davkoplačevalcev idrska in ajdovska davkarija. Idrska davkarija kliče ljudi iz Cerkna v Idrijo na sklepanje konkordatov. Po 10 do 12 ljudi mora vzeti avtomobil in ga slano plačati. In čemu vse to? Zakaj se ne držita idrska in ajdovska davkarija zakona, ki oprošča kmečke hiše in kmečka poslopja hišnega davka? Še posebno imajo to pravico cerkljan-

ski bajtarji. Zakaj zahteva ajdovska davkarija od kmetov, da morajo vlagati prošnje za oproščenje hišnega davka? Ali čemu, ko pa so kmečke hiše oproščene že po zakonu davka? Ali je res potrebno povzročevati ljudem stroške s temi prošnjami? Kmetje naj se borijo za svojo zakonito pravico: prošnje naj ne vlagajo, konkordatov naj ne podpišejo in proti uradni ugotovitvi naj vložijo rekurz v roku 20 dni, ko so prejeli uradno ugotovitev dohodka.

Pozor, vojni oškodovanci!

(Iz tajništva Kmetско-delavske zveze). Mnogi vojni oškodovanci prejemaajo v zadnjem času od tržaške finančne intendance odloke, ki določujejo med drugim tudi sledeče:

«La sua denuncia resta senza effetto e per conseguenza il concordato (la sentenza) stipulato in relazione alla Sua domanda non verrà realizzato.» To pomeni: Vaša vojnooškodninska prošnja ne bo imela nobenega uspeha in konkordat (oziroma senterza), ki ste ga sklenili na podlagi svoje prošnje, se ne bo izplačal. Nato vabi finančna vojne oškodovanca, da vloži prijavo nasproti Avstriji do 24. aprila 1925. Ti dekreti finančne intendance nam jasno kažejo, da obstoji velika nevarnost, da pridejo vojni oškodovanci ob svojo vojno oškodnino. Proti zgorajšnjim dekretom morajo vojni oškodovanci vložiti rekurz v roku 30 dni na vojnooškodninsko komisijo. (Commissione di accertamento e liquidazione dei danni di guerra).

Dr. Bitežnik

O prijavah tirjatev nasproti Avstriji.

Kmetско-delavska zveza prireja te dni velike shode, da varuje interese vojnih oškodovancev. Gre za tisoče milijonov. V prihodnjem «Malem listu» dobite vse definitivne nasvete in priobčimo tudi vzorce za prijave in rekurze. Za danes naj povemo to-le: oškodovanci, ki še nikdar niso naredili prošnje za oškodnino, naj jo takoj naredijo in naj priložijo zahtevane dokumente, kakor smo že pisali. Prijavijo naj se gotovo vse avstrijske rekvizicije; ako imaš potrdilo avstrijskega poveljstva, priloži potrdilo. Ako tega nimaš, naredi «atto di notorietà», pri čemer 4 priče izpovejo pred županom, kar si ti zgubil. Ravnotako javite prefekturi vse one tirjatve, ki niso zapopadene v vojnih dajatvah. Zaradi drugega pa počakajte navodil koj po 1. aprilu.

S tem je bil razgovor končan. Gudmund in Erland sta odšla. Morala sta iti skozi več sob, preden sta prišla ven. Povsod sta videla priprave za poroko. Kuhinjska vrata so bila odprta in videla sta mnogo ljudi, ki so v nujni zaposlenosti tekali semtertja. Disalo je po pecenki in pecivu. Stedilnik je bil poln velikih in malih loncev; ponve, ki so sicer krasile samo stene, so sneli in jih uporabljali. Vse to pripravljajo za mojo poroko, je pomislil Gudmund, ko je šel mimo.

Ko je šel tako skozi hišo, je dobil vpogled v vse bogastvo te stare kmetске hiše. V jedilnici je videl mize, ki so stale v dolgih vrstah, pokrite s srebrnimi časami in vre. Prišel je v sobo, kjer so na stenah visele dolge vrste oblek. Ko je stopil na dvorišče, je videl množico starih in novih voz, iz hleva so pripeljali pravkar sijajne konje in na konje položili krasne odeje. «Vse to bi

bilo lahko moje», je pomislil, ko je stopil na voz.

V trenutku se ga je polastilo grenko kesanje. Najrajši bi skočil z voza in hitel nazaj, da bi rekel, da vse skupaj ni nič res, da se je hotel samo pošaliti in jih prestrašiti. Zdelo se mu je brezmejno neumno, da je priznal. Kaj mu sedaj pomaga? Nihče ne bo imel od tega koristi. Oni je pač mrtev. Ne, to priznanje ni imelo drugih posledic, kot da je še njega potegnili v pogubo.

Zadnje tedne si te poroke ni več tako zelel; sedaj pa, ko se ji je moral odreči, je čutil, kaj je bila vredna. Pač mnogo je, izgubiti Hildur, Erikovo hčer in vse, kar njej pripada. Kaj zato, da je svojevoljna in oblastna! Bila je vendar prva v okolici in potom nje bi prišel do moči in časti.

Erland je parkrat nagnil glavo in se ozrl na sina. Ni bil več tako lep in jasen kakor zjutraj, temveč je sedel top

in mračen z ugaslim pogledom. Oče bi pač rad vedel, ali se sin kesa svojega dejanja, rad bi ga vprašal, vendar je smatral za umestnejše, da molči. «Kam se peljemo sedaj?» je vprašal Gudmund čez nekaj časa. — «Bi ne bilo najboljšje, da se peljemo takoj k sodniji?»

«Najprej moras iti domov, da se odpočiješ in naspiš», je dejal oče. «Zadnje noči nisi spal.»

«Mat se bo prestrašila, ko nas bo zagledala.»

«Ne bo preveč presenečena», je rekel oče, «zakaj ona ve prav toliko kot jaz. Vesela bo, da si priznal.»

«Zdi se mi, da se mati in vi vsi skupaj veselite, da ste me spravili v nesrečo», je grenko pripomnil Gudmund.

«Vemo, da si mnogo izgubil, ker si pravično ravnal», je rekel oče, «ne moremo drugače, moramo se veseliti, da si premagal samega sebe.»

«Zdi se mi, da se mati in vi vsi skupaj veselite, da ste me spravili v nesrečo», je grenko pripomnil Gudmund.

«Vemo, da si mnogo izgubil, ker si pravično ravnal», je rekel oče, «ne moremo drugače, moramo se veseliti, da si premagal samega sebe.»

«Zdi se mi, da se mati in vi vsi skupaj veselite, da ste me spravili v nesrečo», je grenko pripomnil Gudmund.

«Vemo, da si mnogo izgubil, ker si pravično ravnal», je rekel oče, «ne moremo drugače, moramo se veseliti, da si premagal samega sebe.»

«Zdi se mi, da se mati in vi vsi skupaj veselite, da ste me spravili v nesrečo», je grenko pripomnil Gudmund.

«Vemo, da si mnogo izgubil, ker si pravično ravnal», je rekel oče, «ne moremo drugače, moramo se veseliti, da si premagal samega sebe.»

«Zdi se mi, da se mati in vi vsi skupaj veselite, da ste me spravili v nesrečo», je grenko pripomnil Gudmund.

«Vemo, da si mnogo izgubil, ker si pravično ravnal», je rekel oče, «ne moremo drugače, moramo se veseliti, da si premagal samega sebe.»

«Zdi se mi, da se mati in vi vsi skupaj veselite, da ste me spravili v nesrečo», je grenko pripomnil Gudmund.

«Vemo, da si mnogo izgubil, ker si pravično ravnal», je rekel oče, «ne moremo drugače, moramo se veseliti, da si premagal samega sebe.»

«Zdi se mi, da se mati in vi vsi skupaj veselite, da ste me spravili v nesrečo», je grenko pripomnil Gudmund.

«Vemo, da si mnogo izgubil, ker si pravično ravnal», je rekel oče, «ne moremo drugače, moramo se veseliti, da si premagal samega sebe.»

«Zdi se mi, da se mati in vi vsi skupaj veselite, da ste me spravili v nesrečo», je grenko pripomnil Gudmund.

«Vemo, da si mnogo izgubil, ker si pravično ravnal», je rekel oče, «ne moremo drugače, moramo se veseliti, da si premagal samega sebe.»

«Zdi se mi, da se mati in vi vsi skupaj veselite, da ste me spravili v nesrečo», je grenko pripomnil Gudmund.

«Vemo, da si mnogo izgubil, ker si pravično ravnal», je rekel oče, «ne moremo drugače, moramo se veseliti, da si premagal samega sebe.»

«Zdi se mi, da se mati in vi vsi skupaj veselite, da ste me spravili v nesrečo», je grenko pripomnil Gudmund.

«Vemo, da si mnogo izgubil, ker si pravično ravnal», je rekel oče, «ne moremo drugače, moramo se veseliti, da si premagal samega sebe.»

«Zdi se mi, da se mati in vi vsi skupaj veselite, da ste me spravili v nesrečo», je grenko pripomnil Gudmund.

«Vemo, da si mnogo izgubil, ker si pravično ravnal», je rekel oče, «ne moremo drugače, moramo se veseliti, da si premagal samega sebe.»

«Zdi se mi, da se mati in vi vsi skupaj veselite, da ste me spravili v nesrečo», je grenko pripomnil Gudmund.

«Vemo, da si mnogo izgubil, ker si pravično ravnal», je rekel oče, «ne moremo drugače, moramo se veseliti, da si premagal samega sebe.»

«Zdi se mi, da se mati in vi vsi skupaj veselite, da ste me spravili v nesrečo», je grenko pripomnil Gudmund.

«Vemo, da si mnogo izgubil, ker si pravično ravnal», je rekel oče, «ne moremo drugače, moramo se veseliti, da si premagal samega sebe.»

«Zdi se mi, da se mati in vi vsi skupaj veselite, da ste me spravili v nesrečo», je grenko pripomnil Gudmund.

udeležiti vsi kmetovalci, začne v zgoraj navedenih dneh ob 9. uri.

Vojna odškodnina. Borzna cena papirjev vojne odškodnine je sedaj 79.40 od sto.

Po čem je lira?

Dne 24. marca si dal ali dobil:
za 100 dinarjev — 38.50 L.
za 100 č. kron — 72.60 L.
za 100 fr. franke — 128.25 L.
za 100 avstr. kron — 3.43 st.
za 1 dolar — 24.45 L.
za 1 funt — 117.35 L.

Privatna klinika

D. Cicero

v Postojni

izvršujejo se vse kirur-
gične in notranje
operacije

vsa električna zdravljenja
Žarki X.

MALI OGLASI

VELIKA ZALOGA papirja, papirnatih
vrečic. Uvoz in izvoz na vse kraje.
Po ugodnih cenah. Tvrška Gastone
Dolinar, Trst — Via Ugo Polonio 5.

Nekaj stotov semenskega krompirja zelo
rodovitnega ima na prodaj Ignacij
Štemberger, Branica - Čehovini 12 p.
Štanjel na Krasu.

NAROČNIKOM.

Vsled rastoče draginje so se tudi tiskarski stroški povisali za 30%. Uprava «Malega lista» je vsled tega primorana, primerno zvišati naročnino in sicer od 1. aprila dalje. Celoletna naročnina se bo računala zanaprej 10 lir, polletna 5 lir, četrtletna 3 lire.

Naročnikov, ki so za celo leto 1925. že do danes dejansko plačali, ne bomo tirjali za povisek. Vsem, ki še niso plačali ali se naroče nanovo, računalo se bo po zvišani tarifi.

ZA NOVE NAROČNIKE.

Za prebivalce tržaške, istrske in reške dežele nudi «Mali list» izredno ugodnost:

Kdor se na novo naroči na «Mali list» ter do 15. aprila plača lir 10.20, bo dobival do konca leta «Mali list» in «Gospodarski list» skupaj.

Kdor plača 10. — lir, bo dobival vse leto «Mali list» in kulturni mesečnik «Naš Čolnič», ki ga je uprava Malega lista naročila in plačala upravi «Našega Čolničarja».

Kdor plača lir 12.70, bo pa prejemal vse leto «Mali list», «Naš Čolnič» in «Gospodarski list» (pri tem prihrani lir 13.50).

Javite se po navadni dopisnici, nakar dobite poštni ček.

To izredno ugodnost smo priskrbeli izključno za tiste prebivalce tržaške, istrske ter reške dežele, ki se hočejo na novo naročiti na «Mali list».

Gudmund je mislil, da ne bo mogel prenesti, da bi se peljal domov in poslušal te ljudi, ko ga bodo slavili, ker si je vničil prihodnost. Skušal je dobiti pretvezo, da ne bi nikogar srečal, preden se ne bi nekoliko umiril. Peljala sta se baš mimo mesta, kjer zavije pot na Močevje.

«Oče, ne bi li malo ustavila? Mislim, da bi šel gori k Helgi in z njo govoril.»

Oče je rade volje ustavil konja. «Le pridi domov, kakor hitro moreš», je rekel.

(Nadaljevanje)

M. Šuligoj, urar - Gorica

Korenj šte. 3 (Hiša Drašček)

Priporoča svojo zalogo ur in v to stroko
spadajoče predmete. Popravila se izvršu-
jejo solidno in z jamstvom. - Prvovrstni
moderni živalni stroji po L. 600.

Kaj nam z dežele pišejo

REPENTABOR.

Dne 16. marca je vničil požar poslopja in premičnine kmetovalcu Antonu Ravbarju v Vrhovljah št. 23. Rešiti je mogel le nekoliko pohištva in dve kravi. Njegov sin si je pri gašenju pokvaril roko in ga je moral poslati v bolnišnico. Nesrečni pogorelec je z družino brez strehe in živeza. Zavarovan je le za majhno svoto. Priporočamo okoličanom, naj pomagajo nesrečni družini. Vsakega utegne doleteti slična nesreča.

KOSTANJEVICA.

Naša mladina zaluje po pustnih zabavah. Dekleta komaj čakajo velikonočnega pondeljka. — Večje število fantov iz naše vasi se odpravlja v svet; nekateri pojdejo v Francijo za zaslužkom, drugi pa k vojakom.

KOPRIVA.

V «Edinosti» in v «Novicah» z dne 5. marca je dopisnik hvalil g. Antona Boleta. Žalibog ni vse tako. Dopisnik pravi, da je bila na obnem zboru «Zarje» Zegova dvorana nabito polna. Resnica je, da jih je bilo zelo malo. Dopisnik pravi, da gre velika čast gospodu Boletu, da je on ustanovil društvo «Zarje». Toda prvi ustanovitelj je bil Anton Ukmar s števil. 24. Brez njega bi društva se ne bilo tako hitro. Kadar je A. Bole predsedoval društvu, je društvo slabo uspevalo, dobro pa je uspevala njegova gostilna.

GORNJE LEŽEČE.

V naši vasi imamo fantiča, ki šteje komaj 15 let, pa rad meče oči za dekleti. Ležeška dekleta hodijo ob nedeljah na postajo na sprehod. Tam tudi fantič sili za njimi. Drugega o fantiču ne vemo, kakor da je srčan in majhen. Doma je iz Južne Italije.

ŠKOFLJE.

Na dopis o nas dekletih odgovarjamo, da nas je res še precej deklet, da pa nobeni ni bila sila poročiti se ta predpust. Ponosna pa smo vsaka po svojem stanu. Fantom iz Pariza se gorko priporočamo, da nas pridejo rešiti, se bolj pa dopisnikom, katerim smo v tako napoto.

Škočljaska dekleta.

Op. ur.: Ste videli, fantje? Kaj vam zdaj kaže drugega, kakor biti ponosni tudi vi in ne laziti za njimi. Tako postanejo škočljaska zglebna vas.

GRINTOVEC pri Koprju.

Tudi tukaj so s klobaso v ustih na pekelnico pokopavali pusta, oponašali duhovnika in streznika in molitve. Dekleta so se v velikem številu udeležile teh surovosti. Ali ne bi mogli kaj bolj pametnega početi?

HUJE v Brkinih.

Sadovi pijačevanja. Neki Hujan je za veliko potrebo naložil voz sena in slame, da bi ga prodal v Trstu. Vozil mu je neki Javorec. Dne 11. marca se je to zgodilo. Pri vseh oštarijah sta delala stacije in se pripila. Na cesti je bil hud mrz. Ko sta prišla «Na pesek» sta zakurila nekaj slame, da bi se ogrela. Vnel pa se je cel voz in zgorelo je seno in slama, pa še voz povrh, le kola so še ostala. Konja sta k sreči še pravočasno odprela. Še doma je pijanost joj, na poti pa dvakrat gorje.

IZ DOLINE.

Dne 20. marca je umrl v Kroglah, majhni vasi med Dolino in Boljuncem, Valentin Jercog, 52 let star. Bil je svoj čas vaški načelnik in občinski svetovalec. Z lastno pridnostjo in varnostjo si je pripravil lepo premoženje. Bil je mož krščanskih načel. Naj v miru počiva.

Naša vas nujno potrebuje dveh stvari: telefon in ročno brizgalno. Večkrat se zgodi, da treba nujno poklicati zdravnika iz Milj, in treba tehati v opekarno v Žavljah na telefon. Če bi pa imeli v vasi telefon, kot pred vojsko, bi bilo to velikega pomena za nas. — Tudi ročna brizgalna bi nam mnogo koristila. Večkrat

se zgodi, da izbruhne ogenj tudi po noči; in potem morajo posebno žene in dekleta — to čast jim treba dati — nositi vodo na glavi, če treba, tudi na kraj vasi iz središča, kjer izvira obilna voda. In tako pri vsi množini vode mnogokrat le zgori vse; če bi pa imeli brizgalno pri rokah, bi se dalo rešiti mnogo več.

Torej prosimo g. komisarja, da se zavzame za te dve prepotrebni stvari; tudi naj malo podreza pri električni družbi, da kmalu dobimo električni tok, ki je napeljan mimo vasi, tudi v našo vas.

RICMANJE.

Niti letos nam ni bilo na praznik sv. Jožefa vreme naklonjeno. Zato je bilo tudi ljudi malo, med temi zelo pičlo število pravih vernikov. Ljudje ne prihajajo tega dne v Ricmanje kot — romarji, kakor so prihajali nekaj, temveč prihajajo — zgolj iz tradicionalnega običaja. Šele v popoldanskih urah je prihajalo kljub močni burji, ki je vse odnašala, ljudstvo v skupinah. Neugodno vreme je povzročilo toliko kramarjem, kolikor domačim gostilničarjem in drugim veliko škodo. Incidentov nimamo zaznamovati.

IZ JELŠAN.

Krasne dneve smo preživeli minuli teden. Imeli smo namreč od 15—22 marca sv. misijon, katerega so vodili 4 misijonarji-lazaristi z veliko vnemo in gorečnostjo. Ljudje so se sv. misijona udeleževali z velikim veseljem — saj je bila naša cerkev celi teden vsaki dan trikrat polna — a zadnje 4 dni kar natlačena, da ni bilo mogoče niti vsem v cerkev priti. Nad vse ganljivo je bilo v nedeljo jutraj skupno sv. Obhajilo, h kateremu je pristopilo čez 1300 vernikov. Vseh sv. Obhajil je bilo med sv. misijonom okoli 6000 podeljenih. Ob tej priliki smo ustanovili v župniji «Apostolstvo mož», h kateremu je že pristopilo 121 mož in mladeničev. In obnovili pred leti zaspalo «Marijino družbo», h kateri se je prijavilo okoli 200 deklet in čez 100 žen. Se razume pa, da sprejem v družbo bo pozneje, ko se bo pokazala stanovitnost. Pri vseh požnostih sv. misijona je vstrajno prav lepo prepeval pevski zbor tamburaškega društva «Sloga», kateremu gre iskrena zahvala!

ZAPADNI BRKINI.

Moja roka ima malo opraviti s persom, pa ker nas teži marsiktera neprilika, moramo se vendar oglasiti v javnosti za obrambo svojih pravic.

Od Rodika do Artviž razprostira se velik in lep bukov in hrastov gozd. Gozd je ypsan se kot skupna last rodiske občine, toda bil je že davno razdeljen med upravičence na parcele. Teh parcel so tekom let nakupili posestniki iz sosednjih vasi: Kacič, Dan, Nakla, Podgrada, Brezovice, Slop in t. d. O teh prodajah obstoje tudi kupne pogodbe. Davke, ki odpadajo na te parcele, odrajujejo novi posestniki na ta način, da plačajo ali naravnost pri občini v Rodiku, ali pa odškodujejo bivše upravičence, od katerih so kupili.

Že več let sem se opaža pa med Rodičani neka sovražnost proti «tujcem», češ kaj imajo opraviti v našem gozdu, ven jih bomo vrgli. Zgodilo se je, da je novi posestnik prinesel svojemu predniku davčni delež, pa ta je rekel: «Ne vzamem nič, ne mara denarja. Iaz bom parcelo nazaj vzel.» Nekemu drugemu «tujcu», ki je užival parcelo že pedeset let, so poslali na dom pošto, naj se ne prikaže več v tisto parcelo. Ko je vseeno prišel, je našel drva posekana in fanta z naloženim vozom, ki je mimo peljal drva v Rodik. Posestnik je šel na sodnijo; rekli so mu, naj vloži tožbo, pa ker ni imel denarja, je vse tako ostalo. Priznati moramo, da so se celo v Rodiku nekateri zgražali zaradi očitne krivice.

Vsled predrznosti rodiskih «pravičnikov» so mnogi «tujci» prišli na škodljivo misel, izsekati v svojih «partih» vsa

drva, češ ako nam nazaj vzamejo, naj dobe gola tla. Tako ravnanje je zopet škodljivo za gozd in za posestnike.

Čuje se, da nameravajo Rodičani deliti svoja občinska zemljišča. Pri ti priliki se nekateri ustijo, da bodo «vrgli tujce ven.» Ker nas je mnogo «tujcev» v enakem položaju, kličem vsem: Ne dajmo se opehariti za svojo lastnino. Postavimo se skupno v bran in obrnimo se do uglednih rodiskih mož in postenjakov, naj zlepa dopovedo križcem, da prodano je prodano. Naj ne mislijo, da se jim bo grda nakana kar tako posrečila.

Nisem se mislil v to reč spuščati, a ker sem slišal, da so že svojo nakano spravili na razgovor v odborovi seji, sem se oglašil, da se zabrani večje zlo. Eden prizadetih.

KAL pri št. Petru.

Na Kalu so ustanovili pleh-bando. Za bobnarja bodo naprosili bajt Kuzmetič s Stare Sušice. Bomo poročali, kako bo šlo.

KLENIK.

V popravek v zadnji številki se je vrnila pomota, ki nekoliko kvari smisel. Šola ni v Kleniku, ampak v Trnju tudi za Klenik. Le prvotni dopis je bil iz Klenika. Namesto «za šolsko mladino», naj se čita «za vaško mladino.» Uredništvo.

Naša pošta.

Trenta. V Jugoslavijo se ne morete izseliti. Res vam dajo v Južni Srbiji zemljo zastonj, toda hišo in gospodarsko poslopje si morate sami postaviti. Razmere so v onih krajih take, da naš človek ne more obstati. Tudi zrak ne prija. Slovenci, ki so na Ovčjem polju, se čutijo silno nesrečne in ne svetujejo nikomur, da se poda za njimi. Če hočete veliko trpeti, vam tudi v Trenti ne manjka priložnosti. Za naseljevanje Balkana so samo ljudje, ki so pripravljeni na vsakovrstno pomanjkanje, kakorsnega ni v Sloveniji.

V. L. A.: Ne vemo nič pozitivnega.

Kočice: Dopis potrebuje pojasnila.

Ustje. Na občini vam morajo pojasniti, iz katerega razloga vas nočejo vpisati v volilni imenik. Če ne se obrnite na podprefekturo s pritožbo.

Goriče. Stvar se v ti obliki ne more priobčiti. Pošljite kaj drugega.

Tiskarna Spazzal.

Izven Italije

stane Mali list od
1. aprila dalje letno
20 lir.

ALOJZIJ POVH

URAR IN ZLATAR

piazza Garibaldi 2, I. n. Tel. 3-29

Lastna tovarna in delavnica. Prodaja, kupuje, popravlja vsakovrstne predmete. — Korist vsakega je, da se prepriča o cenah.

Zobozdravniški ambulatorij

Zobotehnik

Miljutin Godina

Via Genova št. 13 prvo nad.

TRST

od 9-1, od 3-7
— ob nedeljah od 10-12 —

Dr. A. Grusovin

v Gorici: Piazza Vittoria

(Travnik) v hiši Paternolli 21

Specijalist za kožne in spolne bolezni ter negovanje kože, perfekcioniran na dunajskih klinikah.

Sprejema od 9-12 in od 3-7 pop.

Knjigarna in papirnica

J. ŠTOKA-TRST

Via Milano 37

se priporoča sl. občinstvu v mestu in na deželi, župnim, občinskim in šolskim uradom, pisarnam, obrtnikom, trgovcem in zasebnikom.

— Lastna knjigovoznica. — Založba Vedeža, Kleinmayerjeve ital.-slov. slovnice, slov.-italijanskega in ital.-slovenskega slovarja. — Ima v zalogi vse najnovejšje slov. knjige.

Čevljarnica FORCESSIN

odlikovana v Parizu in Genovi 1924.

z Veliko premijo, diplomo in Zlato svetinjo

Trst via Cappin 5 pri Sv. Jakobu Trst

Kadar kupovati čevlji, prej preudari h komu greš. V Trstu, v ulici Cappin čaka, nate Forcessin. Šiva trdno in močno, daje fino in cenó.

Slovinci! Kupujte samo pri Forcessinu!

Zobotehnični ambulatorij Egidij-a Schifflin-a

Trst, Via Settefontane št. 6, I. nadstr.

: je odprt nadalje kakor doslej :